

המשרד לביטחון הפנים
אגף תכנון, תקצוב ובקרה

דף מידע

פיתוח מקומות כליאה

עדכון צפי מקומות כליאה נדרשים עד 2025

www.mops.gov.il

מבוא

הנדרש להקמת מתקני כליאה חדשים, ישנו צורך בחיזוי ארוך טווח.

בהתאם ותוך הכרה בחשיבות זו, נבנה באגף תכנון, תקצוב ובקרה מודל שבמרכזו יכולת חיזוי של היקף גזרי דין מאסר המוטלים ע"י בתי המשפט. מספר זה מהווה, בשלב שני, תשומה (Input) במשוואה של זרם הנכלאים בשב"ס והמשתחררים משב"ס.

מודל חיזוי היקף המאסרים מתבסס על היקף תיקי החקירה הנפתחים ועל גודל האוכלוסייה הכללית במדינה:

$$Y = \sum \alpha_i * X_i \quad (1)$$

כאשר,

$$Y = \text{מספר גזרי מאסר.}$$

$$X = \text{סוגי תיקי חקירה ואוכלוסייה.}$$

בשלב שני משמש המשתנה Y בנוסחת התנועה של מקומות כליאה:

$$M_t = Y_t - R_t \quad (2)$$

כאשר,

$$M = \text{מקומות בתקופת } t.$$

$$Y = \text{מאסרים בתקופת } t.$$

$$R = \text{שחרורים בתקופת } t.$$

המודל שנאמד עפ"י נוסחה (1) משיג מובהקות סטטיסטית, כאשר:

$$R^2 = 0.995$$

הצרכים

בהתבסס על המודל המוצג לעיל נאמד הצורך בתוספת מקומות כליאה בכ-550 מקומות כליאה נוספים מדי שנה.

המאבק בפשיעה הוא מאמץ מתמשך של החברה הישראלית ושל גורמי השלטון שמטרתו מיצוי החזון של מדינה שומרת חוק תוך שיפור מתמיד באיכות החיים של אזרחי ותושבי המדינה, ויצירת תשתית חברתית נורמטיבית התורם לצמיחה כלכלית של המשק על כלל רבדיו.

שירות בתי הסוהר (שב"ס) הפך בשנים האחרונות לגוף הכליאה הבלעדי במדינה, לאחר העברת מרבית מתקני הכליאה לניהולו. שינוי זה במעמדו ובעקבותיו גם במשקלו של שב"ס ב"שרשרת האכיפה", מחייב התייחסות מיוחדת לנושא פיתוח מקומות כליאה כאמצעי מרכזי שיש להעמיד לרשות המאבק בפשיעה.

מטרת סקירה זו לעדכן את תחזית מקומות הכליאה הנדרשים לצורך תמיכה במאבק בפשיעה בשנים הקרובות.

חיזוי צרכים

אוכלוסיית הכלואים בשב"ס מורכבת ממספר קבוצות עיקריות:

- אסירים ועצורים פליליים
- כלואים ביטחוניים
- עצורים בגין שהייה בלתי חוקית.

מידת הדיוק בחיזוי מקומות כליאה הנדרשים לשב"ס תלויה ביכולת לחזות את היקף האוכלוסיות השונות הצפויות להיכלא. מעצם אופייה של אוכלוסיית הכלואים הביטחוניים וההשפעה הרבה של תהליכים מדיניים וביטחוניים על היקף אוכלוסייה זו, קשה לחזות את מספר מקומות הכליאה הנדרשים בכל עת, זאת כתוצאה מהיעדר יכולת חיזוי של המשתנים המשפיעים.

בהתאם, סקירה זו מתרכזת בחיזוי מקומות הכליאה הנדרשים כמענה להיקף אוכלוסיית העצורים והאסירים הפליליים.

המודל

נוכח החשיבות של חיזוי הצרכים ליכולת ההיערכות של שב"ס, גם בהתחשב בזמן

פתרונות מחוייב הן לנוכח היקף המענה הנדרש – פיזור הסיכון – כמו גם כדי להתמודד עם המגבלות והאילוצים – שטחים פנויים, תקציבים ועוד. לשם המחשה, פתרון של הקמת מתקני כליאה חדשים במתכונת מסורתית יחייב הקצאת תקציבי עתק של מעל כ-7 מיליארדי ₪ בהקמת והפעלת מתקנים חדשים עד שנת 2025.

המענה חייב להתבסס בראש ובראשונה על פיתוח מקומות כליאה חדשים, קרי הקמת מתקנים חדשים. לצורך כך ובהתחשב בהיקף הצרכים (הקמת מתקן חדש מדי כשנתיים וכן צורך בהחלפת מתקני כליאה ישנים אשר מתקשים לספק תנאי מחיה רצויים) הרי שעמידה ביעד באמצעות בניה תקציבית מסורתית בלבד היא יעד שאפתני ביותר.

מענה נוסף שיש לבחון שימוש בו, מלבד הקמת מתקנים חדשים, הוא מגוון פתרונות של חלופות לכליאה כגון פיקוח אלקטרוני עבודות שירות. אלו המהווים כלים שיש בהם כדי לתרום למענה הכולל, ביחוד נוכח היקף המענה הנדרש.

סיכום

החשיבות של המאבק בפשיעה הולך ועולה במקביל לחיזוק של נושאי ביטחון הפנים במשוואת החוסן הלאומי. מגמה זו צפויה להימשך.

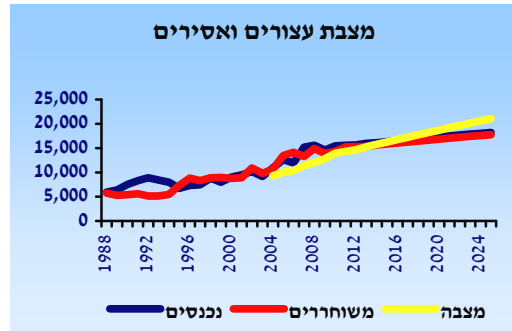
במסגרת המאבק בפשיעה נדרש גידול במקומות כליאה העומדים לרשות גופי האכיפה.

במסמך זה עודכנה תחזית הצרכים לתוספת מקומות כליאה לשנים הקרובות.

כדי לתת מענה לצרכים כפי שהוצגו לעיל יהיה על המדינה לנצל מגוון פתרונות אפשריים: בנית מתקני כליאה בשיטה המסורתית ובשיטות נוספות, בחינת חלופות לכליאה ועוד, כל זאת בהתחשב בעלות התקציבית הניכרת של מענה מסורתי בלבד.

תוצרי המודל הן כי בשנים הקרובות צפויה עלייה חדה במספר גזרי דין מאסר שיוטלו ע"י בתי המשפט, מרמה של כ-11-13 אלפי גזרי דין מדי שנה לכ-15-16 אלף.

כתוצאה משינוי הנ"ל צפוי גידול משמעותי במצבת העצורים והאסירים הפליליים.

בהתחשב בזמן ההתארגנות הנדרשת להוספת מקומות כליאה ניתן לחלק תחזית צפי תוספת מקומות נדרשת לשלושה טווחי זמן: קצר, בינוני וארוך:

תוספת ממוצעת למצבת כלואים		
תקופה	תוספת לשנה	קצר
2009-2012	642	קצר
2013-2020	508	בינוני
2021-2025	467	ארוך

מהטבלה לעיל עולה כי בשנים הקרובות צפוי גידול משמעותי של מעל 600 עצורים ואסירים מדי שנה. בתקופת הביניים – 2013-2020 – צפויה התמתנות בגידול לכ-500 עצורים ואסירים נוספים מדי שנה, וירידה נוספת בקצב התווספות עצורים ואסירים בשנים 2021-2025.

המענה לצרכים

במטרה לתת מענה נאות לצרכים כמתואר לעיל, נדרשת גישה מערכתית תכנונית אשר מתבססת על מגוון רחב של פתרונות. השימוש במגוון רחב של